

Építészeti koncepció

Öt évvel ezelőtt kezdődött a tervezési munka a multifunkcionális közösségi központok létesítésének keretében. Egy pályázati anyagot kellett gyorsan összeállítani a városnak az Agora-projekt megvalósításához. A megbízónk úgy látta biztosnak, ha három építész összedugja a fejét, és közösen készítene el egy tanulmánytervet. Meg is bízták Szabó Jánost, Borbola Lászlót és jómagamat a feladattal. Természetesen nem maradhatott ki a tervezőcsapatból Lukácsi László főépítész, valamint Szente Béla, a Kulturális Központ igazgatója sem, akik szintén részt vettek a tervezési program és a tanulmányterv kidolgozásában.

A tervezési terület a hajdani Ifiház épülete és telke volt. Az épületet, mely egy 4 emeletes, lapos tetős épületrészből és egy nagyteremből állt, 45 évvel ezelőtt Skultéty János Ybl-díjas építész tervezte. A hiperbolikus paraboloid alakú, emblematikus nagyterem merész formáját a békéscsabaiak megkedvelték, mondhatnám úgy is, hogy az evangélikus nagytemplommal együtt Békéscsaba szimbólumává vált. A pályázati kiírás azt sugallta, hogy inkább „kultúrház”-bővítésről lehet szó, mintsem hogy egy teljesen új épületről. Ezért úgy döntöttünk, hogy meghagyjuk a négyemeletes épületrészt, a nagyter-

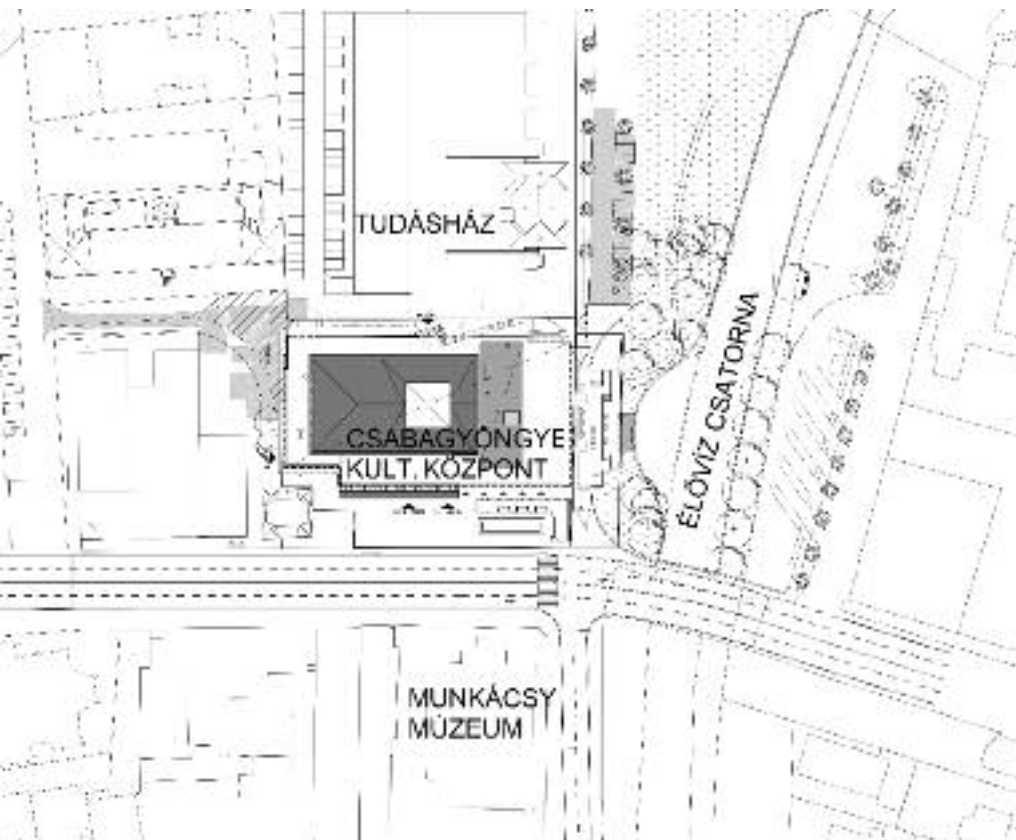
met viszont le kellett bontanunk. Az új épülettel mintegy körbeépítjük a megmaradó épülettömböt. Szabó János állt elő azzal az ötlettel, hogy vezessük be az élővíz-csatorna vizét egészen az épületig. Még egy pincét is kialakított, hogy annak padlószintje egy magasságba kerüljön a vízfelszínrel.

A benyújtott pályázati anyag nyert, kezdődhetett az építési engedély tervezése. Ezt a feladatot a Fajzi Építész Stúdió Kft. kapta meg. A részletesebb vizsgálatok kimutatták, hogy a

tanulmánytervvel kissé túllőttünk a célon, a megadott pénzügyi keret nem fedezte volna a beruházást. Ezért el kellett hagyni – az amúgy elegáns – víz felőli pincés szintet, az Árpád sor felőli közművezetékek miatt pedig nem tudtuk teljesen az épületig vinni az élővíz-csatornát. Ekkor jött az ötlet, hogy alakítsunk ki egy teraszt a víz felé, mely alatt el tudnak menni a közművezetékek, de mégis megteremti a kapcsolatot az épület és a víz között.

A kulturális központ főbejárata a patinás, több mint 100 éve közadakozásból épült Munkácsy Mihály Múzeumra néz, észak felől a könyvtár, mai nevén a Tudásház épülete határolja. A főbejárat előtti díszburkolattal ellátott tér nagyobb rendezvények, konferenciák, vásárok kitelepülésére szolgál. A jövőben lehetőség van a múzeum és az agora épületének a pincés szinten való összekötésére. Így a három intézménnyel létrejött a város kulturális tengelye.

Az épületbe lépve a recepcióhoz érkeünk, ahonnan a többcélú rendezvényközpont különböző helyiségeit érhetjük el. Itt található a Békéstáj galéria, az Ificasinó és a kávéház-étterem. Az épület programtípusok széles spektrumának – úgymint kiállítások és vásárok, tanácskozások, konferenciák, koncertek, sajtótájékoztatók, gyermek- és családi programok, tréningek, képzések, bálók, esküvők és különböző céges és privát rendezvények – megrendezésére, lebonyolítására alkalmas. Az agora típusú közösségi és rendezvényfunkciók lebonyolítását számos, különböző méretű, kialakítású, légkondicionált terem biztosítja. A mozgássérültek mindegyiket akadálymentesen megközelíthetik, és mindenütt Wi-Fi csatlakozási lehetőség van. >

› Két igazán nagy helyisége van a létesítménynek, amelyek a földszinten helyezkednek el. Talán a legfontosabb a hangversenyteremnek nevezett, 408 férőhelyes, szétszedhető nézőterrel és mobil színpadi elemekkel rendelkező nagyterem. Mellette található az épület legnagyobb helyisége, egy 25 x 25 m méretű multifunkciós terem. Hogy a többcélú használhatóságot fokozzuk, a két helyiséget dupla mobil falrendszerrel választottuk el egymástól, így akár össze is lehet nyitni a két teret. Az egybenytással több mint 1000 m²-es, valóban hatalmas tér jöhet létre, amit nagyobb koncertekre, iskolai szalagavatókra, kiállításokra és bármi másra is lehet használni. A mobil falak, terveink szerint olyan jó hangszigetelő képességgel rendelkeznek, hogy párhuzamosan két különálló rendezvény is tartható az egymás mellett lévő nagytermekben.

	alapterület	befogadóképesség
Földszint		
Hangversenyterem	Hangversenyek, koncertek, színdarabok, előadások	424 m ² / 408 fő
Multifunkciós terem	Kiállítások, koncertek, előadások	584 m ² / 800–1100 fő
Étterem	Fogadások, étterem	78 m ² / 42 fő + terasz
Íficasino	Pódium-előadások, koncertek	115 m ² / 80–250 fő
I. emelet		
Panoráma terem	Kiállítások, fogadások, bálók, esküvők	337 m ² / 250–400 fő
Táncsterem	Balet, néptánc oktatás, testedző foglalkozások	115 m ² / 80–160 fő
Gubis terem	Látás- és halláskárosultak oktatóterme	42 m ² / 16 fő
Pataki terem	Reprezentatív tárgyaló	32 m ² / 12 fő
Vetítőterem	Filmklub	53 m ² / 25–30 fő
Idegen nyelvi labor	Nyelvoktatás	44 m ² / 16 fő
„RAM-Room”	Számítógépes oktatóterem	60 m ² / 15 fő
II. emelet		
Tükrös terem	Tréningek, képzések	88 m ² / 70–140 fő
Multimédiás műhely	Hang- és képfelvételek multimédiás feldolgozása	
Fúvós terem	Zenekari próbaterem, hangstúdió	60 m ² / 50 fő
III. emelet		
Vágréti terem	Tréningek, tárgyalások	29 m ² / 12 fő
Stark előadó	Oktatás, előadások	54 m ² / 32–60 fő

Mint említettem, a hangversenyterem is többfunkciós. Ez azt jelenti, hogy kis, színházi kamara-előadásokat is lehet tartani. A nézőtér kialakítása speciális. Először természetesen egy motoros mozgatású nézőteret szerettünk volna tervezni, ami egy gombnyomással behúzható lenne. Azonban több kétely merült fel bennünk. Egyik az, hogy az ekkor alkalmazható székek megfelelő kényelmet nyújtanak-e a nézőknek egy hosszabb előadás alatt. Milyen kellemetlen, ha az ember feszeng, és már a vége felé szinte alig tud figyelni a színpadon történetekre. A másik aggály az volt, hogy ezek a mobil kapcsolatok

elég kiforrottak-e már ahhoz, hogy a nézők súlypontáthelyezésekor keletkező erőhatásokat nyikorgás nélkül felvegyék. Az volt a rémálom, hogy egy hangverseny alig hallható szólója közben valaki megmozdul, és a szerkezet nyikorgása a lélegzetüket is visszafojtó nézők közé hasít. Körbetelefontuk a mobil nézőterek gyártóit, és sehol sem kaptunk százszázalékos garanciát a szerkezet zajtalanására vonatkozóan. Azok a kulturális szervezetek sem ajánlották teljes szívvel ezt a megoldást, ahol már ilyen működik. Így hát kivitelezői segítséggel egy olyan megoldást tervez-

tünk, amely kézi erővel, aránylag könnyedén szét és összeszerelhető. A maximális átépítési időt az üzemelő kérésére a lehető legrövidebbre kellett csökkenteni: hat embernek hat óra alatt kell szétszednie, és ugyanennyi idő alatt visszaépíteni a nézőteret.

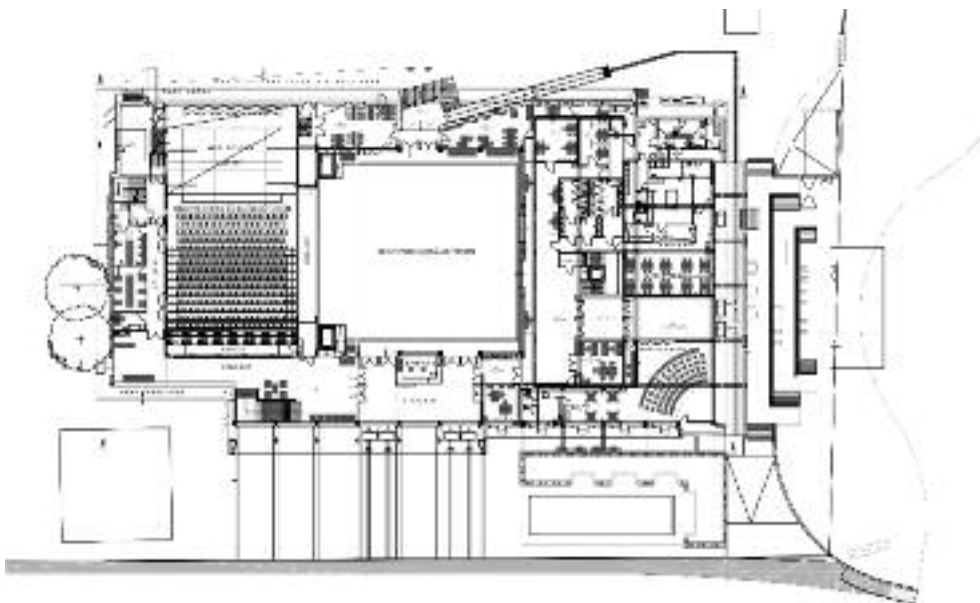
Az építészet mellett az épület belsőépítészeti terveinek elkészítését is elvállaltuk. Mivel a belsőépítészeti nagymértékben meghatározza az épület belső tereinek minőségét, azt szerettük volna, ha az engedélyezési és kiviteli tervek készítésekor alkalmazott építészet koncepció a belső terekben is egysége-

Panoráma terem

Ifjúsági klub

Földszinti alaprajz és metszet

sen tükröződik. Olyan épületet szerettünk volna tervezni, amely a jó funkcionális kapcsolaton kívül valamilyen üzenetet is hordoz. Hogy mi ez az üzenet, amit közvetíteni szerettünk volna? Elsősorban fiataloknak terveztük az épületet, és azt akartuk, hogy ezt érezni lehessen az alkalmazott építészeti és belsőépítészeti megoldások láttán. Azt szerettük volna, hogy ez az épület jelezze, hogy Magyarországnak ez a délkeleti, hátrányos helyzetű területe mégis Európához tartozik. Nem feledkezhetünk meg a helyi adottságokról sem, arról, hogy pont a hangversenyerem helyén állt Stark Adolf, a Csabagyöngye szőlő nemesítőjének háza. A hely szelleme kísértette tervezőmunkánkat, mondhatnánk kicsit nagyképpén. De valóban, korábban állt ezen a helyen egy kis Stark Adolf-emlékmű. Ez le-

bontásra került, de a hangversenyerem oldalfali burkolatát lezáró frízben található levél motívumsor, a teli üveges schüco ajtókon lévő, valamint a Prisztavok Tibor szobrászművész által a homlokzatra tervezett szőlőlevelek szinte átszövik az épületet.

A Csabagyöngye étteremből terasz nyílik a Körös-csatorna partjára, ahol kajak-, kenukikötő található. A kikötőterasz asztallal, székekkel berendezhető, így a kávéház/étterem teraszaként vagy 50 fős rendezvényekre is alkalmas helyszíneként funkcionálhat.

A színpad feltöltése a nyugati oldal felől mintegy 5 méter magas kapun keresztül történik. A rakodó előtérben kapott helyett egy 2 tonna teherbírású hidraulikus emelő, amely a pinceszintet, a földszintet és az 1 m magas színpadszint közötti kapcsolatot te-

remti meg. A pinceszinten létesültek a raktárak. Ezek méretét az intézmény nem tartja teljes mértékben elegendőnek, mivel a helyiségek multifunkciós jellegéből adódóan előfordulhat olyan helyzet, amikor ki kell üríteni a két nagytermet, és a 800 rakásolható és mintegy 300 zsöllyeszéket, a mobil színpadot és lelátóelemeket mind el kell itt helyezni, no ilyenkor tényleg nagyon takarékoskodni kell a rendelkezésre álló területtel.

Magát a színpadtechnikát Strack Lőrinc, az akusztikát pedig Kotschy András tervezte. Sajnos a mai gyakorlatra jellemző: a beruházási döntések első szakaszaiba még nem vonták be a technológus szaktervezőket, ezért csak a megadott kereteken belül lehetett korrigálni, javítani a terven. Külön nehézséget okozott a multifunkcionalitás. Lehet ideális hangversenyerem vagy színházterem tervezni, de egy olyan teret, amely az előzőeken kívül optimális előadóteremnek, középiskolai szalagavatókra, autókiallításra vagy táncversenyre egyszerre, már sokkal nehezebb. Mindezt pedig egy beszorított költségvetésből megvalósítani szinte zsonglőri mutatványnak számít. Azt gondoljuk, hogy a lehetőségekhez képest teljesítettük megbízóink elvárását. A kompromisszumok ellenére, talán itt az átadás után egy-két héttel, el lehet mondani, hogy jól használható terek jöttek létre.

Az épület üzemeltetéséről még nincsenek adatok, azonban várhatóan – a betervezett geotermikus, hőszivattyús fűtési rendszer, valamint a korszerű világítás miatt – nem fognak drasztikusan nőni a mintegy két és félszeresére növelt alapterületű épület fenntartási költségei. Emellett pedig arra számítunk, hogy pont a tervezésnél gondokat okozó variálható belső terek miatt a nagytermek kihasználtsága jó lesz, és így az intézmény bevételei is ezekkel összhangban alakulnak majd.

Elgondolkodtam, hogy milyen tényezőknek köszönhetjük, hogy sikeresnek mondható ez a beruházás. Ennek sok oka van, de alapvetően >

Előadóterem

Táncterem

› az, hogy az előkészítés, a tervezés és a kivitelezés fázisaiban részt vevők mindegyike valóban szívügyének tekintette, hogy kihasználjuk a kapott lehetőséget, és korunknak megfelelő színvonalú épületet hozunk létre. Ebben a munkában ugyanúgy benne voltak az intézmény és a projektmenedzsment vezetői, a pályázat előkészítői, mi, tervezők, valamint a kivitelezők is. Feltűnt, hogy az építkezés vége

Pataki terem – tárgyaló

Szólóöltöző

felé, mikor már kibontakoztak az épület formái, az ott dolgozó mesterek, asztalosok, burkolók stb. is egyre büszkébbek lettek, hogy részt vehettek a munkálatokban. El lehet mondani, hogy mindenki, aki valamilyen módon közreműködött a létesítmény megvalósításában, joggal büszke a munkájára. Ennél többet nem kívánhatunk magunknak.

Van még egy szempont, ami talán nem elhanyagolható. Olyan visszajelzéseket kaptunk, hogy az épület tetszik a lakosságnak. Ami engem igazán meglepett, hogy ez a visszajelzés nemcsak az újra érzékenyebb fiataloktól, hanem az idősebb korosztály egy részétől is érkezett. Annak pedig, hogy egy épület elnyeri a lakosság szimpátiáját, gazdasági hatása is lehet. Az olyan épületeknek, amelyek komolyabb esztétikai értéket hordoznak, a látogatottságuk növekedni szokott. Erre jó példa a MÜPA, ami önnön esztétikai minőségével és nagyszerűségével vonzza a közönséget. Persze kellene a jó produkciók, rendezvények, de ha összehasonlíthatnánk, hogy ugyanazon produkcióra mennyien mennek el pl. a MÜPA-ba és mennyien egy kevésbé esztétikus környezetű helyszínre, szerintem nagy lenne a különbség. Nem akarom a MÜPA-hoz hasonlítani a mi kis vidéki agoránkat, de mindenesetre elmondható, hogy nem elhanyagolható

Hangversenyterem

Fotó: Zentai Péter

Multifunkciós terem

Fotók: szji

gazdasági szerepe van az építészeti-belsőépítészeti és a többi tervezési megoldásnak. Ennek tükrében érdekesnek mondható az a gyakorlat, hogy a közbeszerzési pályázatokon a

tervezési feladatokra egyszerű szolgáltatásként tekintenek, amit meg lehet pályáztatni.

Fajzi Tamás
építésztervező

A Csabagyöngye Kulturális Központ tervezői:

Megbízó, építtető:	Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata
Vázlattevő:	Szabó János, Borbola László, Lukácsi László főépítész és Fajzi Tamás
Építési engedélyterv:	Fajzi Építész Stúdió Kft. Fajzi Tamás, Fajzi Zsuzsanna, Kulcsár Krisztián, Nagy Róbert
Építész-kiviteli terv és a belsőépítész:	Fajzi Építész Stúdió Kft. Fajzi Tamás, Fajzi Zsuzsanna, Nagy Róbert, Bagdi Péter
Szakági tervezők: Őstatika: Épületgépészet: Épületvillamosság: Ut és külső közműk: Akusztika: Színháztechnika: és még sokan mások...	Bene Tibor Tóth Rudolfné Fekete Ferenc Marosi László és Virág Mihály Kotschy András Strack Lórin